

Det Nationale
Center for
Fremmedsprog

Tysk

Undervisningsmateriale
til karrierelæring på
ungdomsuddannelserne

INTRO TIL MATERIALET

Kære kollega!

Nærværende materiale er et bud på to modulers undervisning á 90 minutter med temaet karrierelæring som omdrejningspunkt. Materialet er formet som en indføring i et sådant forløb, men flere af øvelserne kan også bringes i spil senere i et mere udbygget forløb om emnet, hvis du som underviser foretrækker det.

Modul 1: Brainstorm og opstart

Modul 1 er tænkt som et modul, hvor eleverne gennem glosetræning og brainstorming spores ind på egne drømme og forestillinger om deres jobmæssige fremtid. Glosetræningen er essentiel, så eleverne hurtigt får oparbejdet et aktivt ordforråd. Modulet er velegnet til at åbne et emne om karrierelæring op, og der er fokus på arbejde i par og mindre grupper, så det er eleverne, der er aktive.

Modul 2: Tysk som tillægskompetence

I modul 2 indgår videoer med to unge mennesker, der har bosat sig i Berlin i en periode. Eleverne bliver med videoerne klogere på, hvordan man kan bruge tysk som en vigtig tillægskompetence. Eleverne skal desuden reflektere over, hvordan de selv kunne forestille sig at gøre brug af tysk i et fremtidigt jobscenarie. Slutteligt skal eleverne gøre brug af både ordforråd - samt deres kreative evner - når de skal optage en "Fahrstuhlgespräch".

Bagerst i materialet finder du et inspirationskatalog, der kan inspirere til yderligere arbejde med karrierelæring. Her kan du få tips til forløbsplanlægning, en eventuel praksisdimension og henvisninger til litteratur, artikler samt video- og filmmateriale, der kan bidrage til at lave et spændende tema.

God fornøjelse!

Karsten Trolle Viholm og Anne Lønberg Eskesen

MODUL 1

Aufgabe 1: Gedanken beschreiben

A

Woran denkt der Student auf dem Bild? Arbeitet mit einem Partner/einer Partnerin und macht zuerst eine Liste mit all den Wörtern, die ihr auf dem Bild seht und tragt sie in die Tabelle ein. Schreibt mindestens 20 Wörter.

Substantive	Adjektive	Verben

B

Beschreibt danach, woran der Student denkt, wie zum Beispiel: *Der Student denkt an eine Karriere als Künstler*. Verwendet dabei gerne einige der folgenden Formulierungen:

Der Student denkt an ...

Der Student denkt daran, dass ...

Der Student will gerne ...

Der Student überlegt eine Karriere als ..., weil ...

Der Student hat viele Möglichkeiten, weil ...

Der Student macht sich viele Gedanken über ..., und/weil ...

C

Teilt anschließend eure Sätze mit eurem Lehrer/eurer Lehrerin in einem Padlet.

Aufgabe 2: Wortliste machen

Macht zu zweit eine Tour der Schule (10 Minuten), wo ihr nach Wörtern (Verben, Substantiven und Adjektiven) guckt, die für eine Wortliste zum Thema “Karriere” geeignet sind. Mindestens vier der Wörter müssen Verben sein. Notiert die Wörter - mindestens 8 Wörter. Wenn ihr zurück in der Klasse seid, macht ihr eure eigene Wortliste mit den gefundenen Wörtern und übersetzt sie ins Deutsche.

Dänisches Wort	Deutsche Übersetzung

Aufgabe 3: Deine eigene Karriere beschreiben

A

Nimm Ausgangspunkt in dem Bild auf Seite 3 und beschreibe, welche Gedanken du dir in Bezug auf deine eigene Karriere machst. Schreibe 4-6 Sätze. Verwende dabei einige der folgenden Formulierungen:

Ich überlege ...

Ich möchte gerne ...

Mein Traumjob ist ...

Ich denke daran ...

Ich weiß (nicht), ob/was ...

Geld zu verdienen ist ...

Gute Kollegen sind ...

Eine gute Work-Life-Balance ist ...

B

Teile deine Gedanken mündlich mit 4-5 Klassenkameraden in einem Speeddating. Du fängst kurz damit an, dich selbst zu präsentieren (Name, Alter, Wohnort). Du musst für mindestens 1 Minute sprechen.

Aufgabe 4: Tic Tac Toe spielen

Spielt zu zweit Tic Tac Toe mit diesen Regeln:

1. Beide Spieler bekommen drei Spielsteine.
2. Der jüngste Spieler fängt an.
3. Er setzt seinen Spielstein auf ein Spielfeld und löst die Aufgabe. Wenn der Spieler die Aufgabe zufriedenstellend löst, darf er auf dem Spielfeld stehen bleiben. Wenn nicht, geht er zurück zu dem vorigen Spielfeld. Wenn man mehrmals auf dasselbe Spielfeld landet, soll man versuchen, die Antwort zu variieren.
4. Danach ist der nächste Spieler dran.
5. Das Spiel ist zu Ende, wenn ein Spieler drei Spielsteine in einer Zeile, Spalte oder Diagonale hat.

Nenne einen Job, den du überlegst.	Beschreibe einen deiner Träume.	Nenne ein Substantiv, das mit dem Thema "Karriere" verbunden ist.
Nenne ein Adjektiv, das mit dem Thema "Karriere" verbunden ist.	Beschreibe, wie wichtig ein guter Lohn für dich ist und warum.	Nenne einen Job, den du nicht haben möchtest.
Kommentiere das Zitat: "Geld ist nicht gleich Glück".	Nenne ein Verb, das mit dem Thema "Karriere" verbunden ist.	Beschreibe in einem Satz, was du mit dem Wort "Studium" assoziiert.

Aufgabe 1: Video sehen

Schau dir zuerst die beiden Videos über Kathrine und Mads an.

Kathrine

https://youtu.be/fNOCNd_kIDw

Mads

<https://youtu.be/zilslFelm74>

Aufgabe 2: Stichwörter machen

Mache während des Sehens Stichwörter auf Deutsch zu den Fragen in der Tabelle.

Kathrine

Frage	Deine Stichwörter
1. Wie alt ist Kathrine?	
2. Wie lange hat Kathrine in Berlin gewohnt?	
3. Womit arbeitet Kathrine und was studiert sie?	
4. Wann hat sie damit angefangen, Deutsch zu lernen?	
5. Worin besteht ihr "Morgenritual"?	
6. Wie war der Anfang von ihrem Deutschlernen?	
7. Wie ging ihr Alltag – ohne gute Deutschkenntnisse?	
8. Welche Bedeutung haben Bars und Cafés für Kathrine?	
9. Welche Möglichkeiten bekommt man in einer Großstadt wie Berlin, wenn man Deutsch spricht?	

Mads

Frage	Deine Stichwörter
1. Wie alt ist Mads?	
2. Was macht er beruflich?	
3. Wie lange hat er in Berlin gewohnt?	
4. Wie wichtig ist es für Mads, dass er Deutsch sprechen kann?	
5. Wie war Mads' erste Erfahrung mit der deutschen Sprache (Stichwort "Bürgeramt")?	
6. Wo wohnt Mads und mit wem?	
7. Wie verbessert Mads seine Sprachkenntnisse?	
8. Ist es immer leicht für Mads, in Berlin zu wohnen und arbeiten?	

Aufgabe 3: In Paaren diskutieren

Nach dem Sehen beider Videos diskutierst du folgende Punkte mit deinem Partner/deiner Partnerin:

1. Wie haben sich Kathrine und Mads auf den Aufenthalt in Deutschland vorbereitet?
2. Welche Vorteile hat es für die beiden, dass sie Deutsch sprechen können – beruflich und sozial gesehen?

Aufgabe 4: In Gruppen diskutieren

Eine Studie des NCFEs (det Nationale Center for Fremmedsprog, Mai 2020) belegt, dass 80% der Befragten „interessantere Arbeitsaufgaben“ wegen ihrer Deutschkenntnisse bekommen haben. Aber warum eigentlich?

A

Als Vorbereitung für die Diskussion schreibst du mit deinem Partner/deiner Partnerin Stichpunkte in die Tabelle unten.

Redemittel	Eure Meinung
Gute Deutschkenntnisse bewirken, dass...	<p><i>Beispiel:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>man besser sprechen, lesen und schreiben kann</i> • <i>man mit deutschen Kooperationspartnern besser kommunizieren kann</i> • <i>man ...</i>
Ich stelle es mir so vor, dass...	
Man könnte sich vielleicht vorstellen, dass...	
Mit Deutsch hast du den Vorteil, dass...	
Dennoch...	
Außerdem...	
Ich finde, dass...	

B

Danach diskutiert ihr in kleinen Gruppen eure Einträge.
Versucht bitte frei zu diskutieren und nicht bloß die Einträge vorzulesen!

C

Präsentiert am Ende eure Ergebnisse in der Klasse.

Aufgabe 5: Fahrstuhlgespräch - in 90 Sekunden begeistern...!

Du triffst dich zufällig mit dem Chef/der Chefin deines Traumjobs. Zusammen steigt ihr in den Fahrstuhl. Innerhalb von 90 Sekunden erzählst du alles über deine Karriereträume, und wie deine Deutschkenntnisse von Vorteil wären. Der Chef/die Chefin stellt im Gegenzug Fragen zu deiner Bewerbung.

1. Macht ein Rollenspiel: Der kommende Chef/die kommende Chefin und du!
2. Macht eine Videoaufnahme, in der ihr euer 90-sekündiges Treffen im Fahrstuhl dokumentiert.
3. Ladet anschließend das Ergebnis auf Padlet hoch.

Vergesst nicht den Wortschatz vom Unterricht zu verwenden!

Tips til forløbsplanlægning

Helt overordnet set findes der en masse materiale, der kan anvendes i et forløb om karrierelæring. Det vanskeligste er næsten begrænsningens svære kunst. Derfor vil vi her give et par tips til, hvad vi selv har brugt som rettesnor i vores arbejde med et sådant tema:

1. Integrer materialevalget i et emne, der er eksamensrelevant, således du ikke føler, du 'spilder tiden' samt får for travlt med at leve op til bekendtgørelsens krav.
Lad dig inspirere af materialet under overskriften "**Tips til materiale**", som indeholder teksttyper, der favner det udvidede tekstbegreb.
2. Brug gerne danske artikler som supplerende litteratur om fx virksomheder, organisationer eller lign., der efterspørger medarbejdere med tyskkompetencer. Brug evt. også disse som foredragsholdere og/eller samarbejdspartnere.
3. Lav et samarbejde med eksterne partnere.
For inspiration se under overskriften "**Tips til praksisdimension**".
4. Inddrag gerne arbejdet med kulturforskelle mellem Tyskland og Danmark, fx forskellen i tiltaleformen og det hierarki der er på hhv. tyske og danske arbejdspladser. I den forbindelse kan man også inddrage Hofstedes kulturdimensioner.
For inspiration se under overskriften "**Diverse materialer**".

Tips til praksisdimension

- Lav en aftale med en virksomhed/museum eller andre eksterne samarbejdspartnere i lokalområdet om et karrierelæringssamarbejde. På den måde er der mulighed for at åbne elevernes øjne for, at der faktisk er brug for tyskkompetencer i erhvervslivet.
- Lad eleverne lave opgaver for de eksterne samarbejdspartnere - gerne med ekstern bedømmelse/fremlæggelse - så eleverne kan se en reel nytteværdi i deres arbejde. Eleverne kan for eksempel lave jobsamtaler, udarbejde materiale for virksomheden (invitationer til messer, jobansøgninger, forslag til nye marketingaktiviteter over for unge/andre målgrupper mv). Få mere inspiration i temanummeret om karrierelæring i "Wissenswert", nr. 41 (maj 2020).
- Lav gerne ture ud af huset for at besøge ovennævnte samarbejdspartnere.
- I stedet for og/eller som supplement til en virksomhed kan man også lave aftaler med 3g-elever, der skal agere virksomhedsrepræsentanter.
- Brug tidligere PIU-elever som foredragsholdere.
- Få dine elever til at lave en præsentation af deres ønskejob. Besøg herefter en grundskole og få eleverne til at fremlægge deres karrieredrømme. Der kan naturligvis indgå elevtid i projektet.
- Få "karrierepiloter" til at komme og holde oplæg på jeres skole. En karrierepilot er en person, der arbejder med tysk - oftest som tillægskompetence - i hverdagen. Find gerne en person, der aldersmæssigt ikke er for langt fra eleverne, så de kan spejle sig i vedkommende.

Tips til materiale

Tekstmateriale

Masser af godt tysksproget materiale tematiserer begrebet "Karriere", og i listen her finder du flere bud på egnet tekst- og videomateriale, hvoraf nogle er fuldt didaktiserede.

Noveller

"Ein Haus mit Dach" af Irina Korschunow

Fra: "Bleib doch hier", Systime, 1996

"Einsam" af Hans-Peter Zürcher (2013)

Fra ibogen: "Dein Deutschland - tysk fortsættergrundbog", Systime

"Ferienplanung" af Martin Suter

Fra: "Los geht's!" af Mette Hermann, Gyldendal 2018

"Nachtschicht" af Martin Suter

Fra: "Auf uns" af Kate Fuchs og Mathilde Sinding, Gyldendal 2016

"Lindner offline" af Martin Suter

Fra: "Auf uns" af Kate Fuchs og Mathilde Sinding, Gyldendal 2016

"Der Mann, der nie zu spät kam" af Paul Maar

Fra: "Auf uns" af Kate Fuchs og Mathilde Sinding, Gyldendal 2016

"Anekdote zur Senkung der Arbeitsmoral" af Heinrich Böll

Fra: "Genau!" af Anne Lønberg Eskesen, Gyldendal 2018

"Arbeitslos" af Gina Ruck-Pauquet

Fra: "Genau!" af Anne Lønberg Eskesen, Gyldendal 2018

Diverse noveller om temaet "Arbeit" kan findes her:

<https://www.schnell-durchblicken2.de/kg-thema-arbeit>

Sange

"Arbeit nervt" af Deichkind

Fra ibogen, "Tyskbogen - Grundbog til niveau B og A", Systime

Diverse sange om "Arbeit" kan findes her:

<https://diffusmag.de/p/arbeit-nervt-8-songs-fuer-den-tag-der-arbeit/>

Artikler

”Vor dem Sprung in die Arbeitswelt“ af Monika Zech og Annabarbara Gysel

Fra: „Genau!“ af Anne Lønberg Eskesen, Gyldendal 2018

”Ich bin süchtig nach Geld“ af Katharina Meyer zu Eppendorf og Catiana Krapp

Fra: „Genau!“ af Anne Lønberg Eskesen, Gyldendal 2018

“Generation Z - Willkommen in der Arbeitswelt” af Sophie Gräßler

Fra: „Genau!“ af Anne Lønberg Eskesen, Gyldendal 2018

”Eine Firma, kein Chef”

Süddeutsche Zeitung, 7. juni 2021

https://www.sueddeutsche.de/karriere/klempner-kollektivbetrieb-handwerk-1.5309597?fbclid=IwAR3oD5ZtkRvNktVUOaPWzEsxPWchXusDowF9f_fAQBmpKeuulyBSMGQNfLs

”Dansk industri slår alarm – alt for få kan tale tysk“ af Mine Suurballe og Simon Kvist Sandemann
DR, 17. oktober 2017

<https://www.dr.dk/nyheder/regionale/syd/dansk-industri-slaar-alarm-alt-faa-kan-tale-tysk>

”Tyskland er ikke sexet, men der er gode jobmuligheder” af Regner Hansen

Djøf-bladet, 30. oktober 2018

<https://www.djoefbladet.dk/artikler/2018/10/den-store-fors-oe-mte-mulighed.aspx>

“Manglende tyskkompetencer kan bremse eksporten”

SMV Danmark 26. april 2021

<https://smvdanmark.dk/analyser/temaanalyser/manglende-tyskkompetencer-kan-bremse-eksporten>

“Færre og færre mestrer det tyske sprog: Det bliver et større og større problem”

18. maj 2021

<https://jv.dk/artikel/f%C3%A6rre-mestrer-det-tyske-sprog-det-bliver-et-st%C3%B8rre-og-st%C3%B8rre-problem>

”Astrid vil skabe Danmarks bedste arbejdsplads: Her er lige løn, barselsbonus - og 32 timers arbejdsuge”

Femina, 25. maj 2021

https://www.femina.dk/agenda/samfund/astrid-vil-skabe-danmarks-bedste-arbejdsplads-her-er-lige-loen-barselsbonus-og-32?fbclid=IwAR1ZalvjnXadOgT6AnTJmx-3wDJy6D_yKcsvJu9HXWxtrsU-RUEi0wnlbipo

”Mogens åbner hver måned en ny Søstrene Grene”

DR Nyheder, 29. august 2021

<https://www.dr.dk/nyheder/udland/mogens-aabner-hver-maaned-en-ny-soestrene-grene-i-tyskland>

Film- og videomateriale

1. Generation Global website: <https://projekter.au.dk/generationglobal/>
Jesper Juul-Jensen: <https://youtu.be/i95fPb5b4jc>
Katrine Planque Taffeberg: <https://youtu.be/ZMuUvRBbtJM>
Malene Schmidt Ravn: <https://youtu.be/rmpPI6bNKzw>
2. Gå ikke glip - videomateriale udviklet af NCFE-
Hjemmesiden giver forslag til didaktisering og mulige opgaver.
<https://ncff.dk/didaktisk-udvikling-viden-og-behov/gaa-ikke-glip/>
3. Tysk er et plus
https://www.goethe.de/ins/dk/da/spr/wdl/dpl.html?wt_sc=tyskeretplus
4. Interviews zum Thema "Deutsche Kultur": <https://youtu.be/z36p9yAbGuc>
Fra: "Kultur und Wirtschaft" af Dan Albertsen m.fl., Lindhardt og Ringhof 2015
5. Film:
Inddrag og problematisér begrebet "karriere" med Yasemin Şamderelis film "Almanya".
Hvis eleverne har været til en fiktiv jobsamtale hos en virksomhed, kan de spejle deres erfaringer med hovedpersonen Hüseyin i "Almanya".

Diverse materialer

1. "Unternehmen Deutsch" fra Goethe Institutet
<https://www.goethe.de/ins/dk/de/spr/unt/kum/dfj/unt.html>
Under overskriften "Unterrichtsmaterialen" kan du finde udgivelsen "Unternehmen Deutsch",
hvoraf flere dele egner sig til et forløb om karriere.
2. "Siezen und Duzen"
<https://www.deutschland.de/de/topic/leben/verhaltensregeln-und-etikette-in-deutschland>
3. Interviews zum Thema "Deutsche Kultur"
Fra: "Kultur und Wirtschaft" af Dan Albertsen m.fl., Lindhardt og Ringhof 2015
4. Kulturforskelle
Fra: "Tysk virksomhedskommunikation" af Paul Klitnæs, Systeme 2016.
Findes også online på Systeme.
5. Anvend Hofstedes kulturdimensioner til at få et indblik i tysk virksomhedskultur.
Læs mere her:
<https://www.handelskammer.dk/da/newsroom/forretningskultur-i-tyskland-kulturforstaaelse>
6. Jytte Lyngvig har for NCFE udarbejdet en undersøgelse af gevinster ved fremmedsprog som tillægskompetence ud fra et medarbejderperspektiv. Det er interessant læsning – ikke mindst for tyskfagets vedkommende. Undersøgelsen med den fulde titel "Gevinster ved fremmedsprog som tillægskompetence - Positive effekter for arbejdsliv og karriere set fra et medarbejderperspektiv" kan findes på NCFEs hjemmeside.
<https://ncff.dk/aktuelt/nyheder/nyhed/artikel/sprog-goer-en-forskel-saerligt-for-dem-som-kan-mere-end-engelsk/>